

Câu 1(4.0 điểm)

“Nếu chúng ta vẫn sống trong kí ức của một ai đó, chúng ta sẽ không bao giờ chết. Con người ta có thể sống bằng nhiều cách và cũng có thể chết bằng nhiều cách vì có những người đã chết ngay lúc đang còn sống”

(Trích “Tôi là Bê-tô”- Nguyễn Nhật Ánh)

Anh, chị suy nghĩ gì về ý kiến trên?

Câu 2 (6.0 điểm)

“Thơ là hành vi của con người. Người cao thì thơ cũng cao. Người tục thì thơ cũng tục. Một chữ cũng không thể che giấu. Thấy thơ như thấy người.”

(Tù Tăng)

Anh, chị suy nghĩ như thế nào về mối quan hệ giữa thơ và người thơ? Hãy làm rõ suy nghĩ của mình qua thơ Nguyễn Trãi.

-----**HẾT**-----

Họ và tên thí sinh:Số báo danh.....

Chữ ký giám thị 1.....Chữ ký giám thị 2.....

ĐÁP ÁN - THANG ĐIỂM THI NĂNG KHIẾU LẦN IV- LỚP 10 VĂN

Năm học 2022-2023- Ngày thi: 13/02/2023

Môn: Ngữ văn

Câu	Yêu cầu cần đạt	Điểm
1	NGHỊ LUẬN XÃ HỘI (4 điểm)	
	<i>a. Xác định đúng vấn đề nghị luận: quan niệm về cách con người sống và chết, cách giúp con người còn mãi với cuộc đời.</i>	0.25
	<i>b. Đảm bảo cấu trúc bài văn nghị luận: có 3 phần mở, thân, kết: Mở bài nêu được vấn đề, thân bài triển khai vấn đề, kết bài khái quát được vấn đề.</i>	0.5
	<i>c. Triển khai vấn đề nghị luận:</i> Học sinh có thể triển khai theo nhiều cách nhưng cần vận dụng tốt các thao tác nghị luận, kết hợp chặt chẽ giữa lí lẽ và dẫn chứng; đảm bảo các yêu cầu sau:	
	* Giải thích vấn đề - “Sống” không giản đơn là sự có mặt trên cuộc đời như một bản năng sinh tồn mà phải được đáp ứng đầy đủ về vật chất lẫn tinh thần ở một mức độ nào đó; phải có cảm giác, tư tưởng và có ý nghĩa. - “Chết”, với con người, là ngừng, chấm dứt vĩnh viễn mọi hoạt động sống, không còn cảm giác, tư tưởng. Sau khi chết, con người sẽ không còn hiện diện về vật chất trên cõi đời. - “Sống trong kí ức của một ai đó”: sự sống không được nhìn từ góc độ sinh học mà từ góc độ tinh thần. Đó là sự hiện diện sống động, bề bộn của con người trong trí óc của người khác dù đã chết đi. - “Chết ngay trong lúc sống” là một cách diễn đạt khác của “tồn tại”. Đó là tình trạng con người không sống mà chỉ có mặt, hiện diện như một bản năng sinh tồn sẵn có, không có cảm giác, tư tưởng, không có ý nghĩa gì với chính mình và với xung quanh. => Nội dung của ý kiến: thể hiện những quan niệm rộng mở về sự sống và sự chết của con người: con người có thể sống mãi sau khi chết mà cũng có thể chết ngay khi đang sống. Có người sống, có người chỉ là tồn tại không hơn. => Ý nghĩa của ý kiến: ngầm khẳng định, đưa ra chọn lựa về cách sống giúp con người “không bao giờ chết”, còn mãi trong kí ức của người ở lại, với cuộc đời, vượt lên sự hữu hạn và quy luật thường tình của lẽ tử-sinh.	0.5
	* Đánh giá, lí giải - Vì sao và nhờ vào điều gì ta có thể sống trong kí ức của một ai đó sau khi chết? + Thực tế, cái chết là điểm đến tất yếu, không thể thay đổi, đảo lộn của một hành trình sống nhưng con người không chỉ hiện diện về thể xác mà còn có thể hiện diện về mặt tinh thần. Con người chết đi nhưng vẫn có thể vẫn được nhớ đến, vẫn hiện diện sống động, vẹn nguyên trong kí ức của người ở lại. + Con người có thể sống trong kí ức, tâm trí của người khác, còn mãi với cuộc	1.0

	<p>đời sau khi chết nhờ vào những giá trị mình tạo ra khi còn sống: giá trị vật chất, giá trị tinh thần và giá trị tự thân như vẻ đẹp của tâm hồn, nhân cách. Những giá trị ấy giúp con người “không bao giờ chết”.</p> <p>- Vì sao và khi nào con người có thể “chết ngay trong lúc sống”?</p> <p>+ Con người có thể “chết ngay trong lúc sống” vì không phải ai sinh ra trên cõi đời cũng ý thức được sứ mệnh của mình là sống, cũng biết tự đặt ra và trả lời câu hỏi: ta là ai?, ta có mặt trên cõi đời này để làm gì?</p> <p>+ Con người có thể “chết ngay trong lúc sống” còn vì để phần bản năng thắng thế phần người.</p> <p>+ Con người sẽ “không sống”, “chết ngay trong lúc sống” khi rơi vào trạng thái sống vô cảm, vô hồn, không còn cảm giác, tư tưởng; khi sống chật hẹp, tẻ nhạt, tầm thường, vô nghĩa; khi sống buông trôi, hờ hững, không có mục đích, ước mơ, khát vọng; khi ích kỉ, thụ hưởng một chiều mà không biết cống hiến, cho đi... Những cách sống ấy đều không thể tỏa sáng giá trị của con người, không giúp con người để lại vết dấu với cuộc đời.</p>	0.75
	<p>* Bàn bạc mở rộng:</p> <p>- Ý kiến nói rộng quan niệm về sự sống và cái chết của con người và gợi mở cách thức con người có thể chống lại sự hữu hạn dù cái chết là không tránh khỏi, là đích đến cuối cùng của mọi phận người.</p> <p>- Bằng cách nào con người nới dài sự sống sau khi chết? Chỉ có thể là sống: sống hết mình, sống tỏa sáng giá trị để lưu lại dấu ấn trên cõi đời. Dấu ấn ấy có thể là những việc làm lớn lao, có thể chỉ là những đóng góp bình dị, có thể chỉ giản đơn là sống trọn vẹn thương yêu để chết đi rồi còn “tốt đất, xanh cây”.</p> <p>- Chết không phải điều đáng sợ nhất, chết khi đang sống còn đáng sợ hơn nhiều. Chết không khó, sống mới là thách thức thực sự với con người. Để sống cho ra sống, con người cần sự sáng suốt, bản lĩnh, tình yêu thương và một lẽ sống cao đẹp.</p>	0.75
	* Liên hệ bản thân, rút ra bài học	0.25
2	NGHỊ LUẬN VĂN HỌC (6 điểm)	
	a. Xác định đúng vấn đề nghị luận: mối quan hệ giữa thơ và người thơ; con người Nguyễn Trãi qua văn chương.	0.25
	b. Đảm bảo cấu trúc của bài văn nghị luận: 3 phần mở, thân, kết, mở bài nêu được vấn đề, thân bài triển khai được vấn đề, kết bài kết thúc vấn đề.	0.5
	c. Triển khai vấn đề thành các luận điểm: Học sinh có thể trình bày theo nhiều cách song cần đảm bảo những nội dung cơ bản sau:	
	<p>* Giải thích ý kiến:</p> <p>- Thơ là hình thức sáng tác văn học có cái gốc trữ tình, phản ánh thế giới tâm hồn sâu kín, phong phú, phức tạp của con người bằng ngôn ngữ giàu hình ảnh, hàm súc, đa nghĩa, có vần, có nhịp.</p> <p>- Người thơ: là nhà thơ, thi nhân, chủ thể của ý thức, cảm xúc trong thơ.</p> <p>- “<i>Thơ là hành vi của con người</i>”: thơ là sự lên tiếng, giải bày, bộc lộ, sẻ chia,</p>	0.5

<p>tự biểu hiện của con người bằng ngôn từ có tính sáng tạo.</p> <p>- “<i>Người thơ cao thì thơ cũng cao, người tục thì thơ cũng tục</i>”, “<i>thấy thơ như thấy người</i>”: là cách lập luận để đi tới khẳng định mối quan hệ giữa thơ và người làm thơ. Người có nhân cách thì thơ toát lên vẻ đẹp của nhân cách, người phàm tục, tầm thường thì thơ cũng toát lên cái phàm tục, tầm thường. Đọc thơ là thấy người. Thơ và người hòa làm một. Hồn người làm nên hồn thơ. Phẩm chất của con người làm nên phẩm chất của thơ.</p> <p>=> Ý kiến khẳng định mối quan hệ giữa thơ và người làm thơ: thơ là sự phản chiếu rõ nét con người, chân dung tinh thần, nhân cách của nhà thơ.</p>	
<p>* Đánh giá, lí giải vấn đề:</p> <p>- Vì sao làm thơ được xem là một hành vi của con người?</p> <p>+ Thơ là hành vi sáng tạo giúp con người giải bày, bộc lộ, sẻ chia tình cảm, nỗi niềm khi có những cảm xúc, rung động trước cuộc sống (có thể là cái đẹp, cái xấu, cái bi, cái hài).</p> <p>+ Thơ là cách con người sáng tạo ra cái đẹp: cái đẹp của cuộc sống, cái đẹp của con người, cái đẹp của ngôn từ.</p> <p>- Vì sao “<i>thấy thơ như thấy người</i>”?</p> <p>+ Thơ là sự tự khám phá, biểu hiện chính mình của nhà thơ, là thể loại bộc lộ trực tiếp nhất cái tôi, ý thức cá nhân của người sáng tác nên nó có khả năng trở thành tấm gương phản chiếu nhân cách, thành “<i>bản lí lịch tâm hồn</i>”, giàu tính tự thuật về cuộc đời, con người nhà thơ.</p> <p>+ Thơ ca với cái gốc trữ tình là tiếng nói trực tiếp của tâm hồn nhà thơ trước cuộc đời, sẻ chia những tình cảm, cảm xúc, rung động, tư tưởng thành thực, mãnh liệt nhất trong tâm hồn nhà thơ. Qua những xúc cảm trữ tình ấy, người đọc có thể thấy được bản lĩnh, lẽ sống, nhân cách, vẻ đẹp tâm hồn của người làm thơ. Làm thơ là cách người thơ “<i>gửi tác lòng vào thiên cổ chứ không phải chuyện phần sức tài ba trong nhất thời</i>” (Trần Tử Ngang).</p> <p>* Chứng minh, cảm nhận con người Nguyễn Trãi qua thơ:</p> <p>- Giới thiệu chung về con người Nguyễn Trãi trong đời.</p> <p>- Làm rõ vẻ đẹp tâm hồn, nhân cách của Nguyễn Trãi trong thơ: những vần thơ đẹp phản chiếu một tâm hồn, nhân cách đẹp.</p> <p>+ Lẽ sống đẹp: lí tưởng, khát vọng cống hiến cho dân, vì nước.</p> <p>+ Những tình cảm đẹp: lòng yêu nước, tình cảm trung quân, ái quốc; lòng yêu thương nhân dân; tình yêu cuộc sống; tình yêu thiên nhiên... và cả nỗi đau đời, niềm day dứt, dằn vặt trước thế sự.</p> <p>+ Vẻ đẹp nhân cách, tâm hồn thanh cao, trong sáng thể hiện qua lẽ sống giản dị, gần gũi, hòa mình với thiên nhiên, không vị danh, vị lợi.</p> <p>(<i>HS lấy dẫn chứng cả thơ chữ Hán và chữ Nôm của Nguyễn Trãi</i>)</p> <p>-> Thơ Nguyễn Trãi đủ cho người đọc cảm nhận chân dung tinh thần của một con người đẹp trọn vẹn về lẽ sống, cách sống, tình cảm và nhân cách.</p>	<p>0.5</p> <p>0.75</p> <p>3.0</p>

<p>* Bàn bạc mở rộng vấn đề:</p> <ul style="list-style-type: none">- Dù thơ ca là sự phản chiếu chân dung người làm thơ nhưng không thể đánh đồng làm một con người trong thơ và con người trong đời một cách giản đơn bởi thế giới trong thơ ca là thế giới của sáng tạo, không trùng khít hoàn toàn với thực tại. Còn bởi, người thơ luôn là một khối bí ẩn ngay chính với bản thân họ và những nhà thơ lớn không bao giờ có một gương mặt.- Vì thơ là người, thấy thơ như thấy người nên khi đọc thơ, người đọc cần đồng cảm, tri âm để thấy được vẻ đẹp nhân cách, tâm hồn của nhà thơ, để hiểu một con người như bằng xương, bằng thịt.	0.5
--	------------

***** HẾT *****

Người ra đề và soạn đáp án: Đặng Thị Lan Anh